

принцип незастосування сили, що зазначалося і Міжнародним Судом ООН. Події, пов'язані з агресією Іраку проти Кувейту, підтвердили, що відносно держави, що порушує принцип незастосування сили, може бути припинена дія інших принципів, включаючи принцип сумлінного виконання зобов'язань.

Зміст принципів розвивається з деяким випередженням дійсності. Поступово реальні міжнародні відносини підтягуються до рівня принципів. Спираючись на досягнуте, держави роблять новий крок у розвитку змісту принципів. Здійснюється це головним чином за допомогою резолюцій міжнародних органів та організацій. Але основною формою їх існування юридичної є звичай, а саме та його різновид, що складається не на поведінкової, а в нормативній практиці. Резолюція формулює зміст принципу, держави визнає за ним юридичну силу (*opinio juris*). Для того щоб принцип став загальнообов'язковим, необхідне визнання його міжнародною спільнотою в цілому, тобто досить представницьким більшістю держав.

Особливості формування і функціонування принципів значною мірою визначаються тим, що вони відображають і закріплюють необхідні основи світового порядку і міжнародного права. Вони являють собою необхідне право (*jus necessitatis*).

Список використаних джерел:

1. Pravodom – правовий портал [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravodom.com/mzhnarodne/36/604-osnovi-novogo-svitovogo-poryadku>
2. Борис Гончар. Українознавство. – 2005: Календар-щорічник [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaznavstvo.univ.kiev.ua/ua/Calendar/Calendar-2005/honchar.html>
3. onlineбібліотека[електроннийресурс].–Режимдоступу: <http://readbookz.com/book/166/5082.html>
4. Фундація «Відкритий діалог»[електроннийресурс].–Режимдоступу: <http://ua.odfoundation.eu/a/5359,rosiya-porushuie-mizhnarodni-zobov-yazannya>
5. Pravodom – правовий портал, “Принципи міжнародного права” [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravodom.com/mzhnarodne/13/304-principi-mizhnarodnogo-prava>
6. uristinfo [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uristinfo.net/mezhdunarodnoe-pravo/139mvburomenskij-mizhnarodne-pravo/3664-rozdil-19-mizhnarodne-pravo-v-period-zbrojnihkonfliktiv.html>
7. Право міжнародних конфліктів[електроннийресурс].–Режимдоступу: http://uareferat.com/Право_міжнародних_конфліктів

**Кархут Ольга Ярославівна, доцент
кафедри теорії та історії держави і
права НПУ імені М.П.
Драгоманова,
кандидат юридичних наук**

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Досконалість юридичних засобів, які застосовуються в правовому регулюванні, відповідність його цілям та завданням, характеру суспільних відносин, що піддаються юридичній регламентації, а також ступінь фактичної реалізації зазначених намірів відображаються в ефективності правового регулювання.

Під ефективністю правового регулювання розуміють зумовлену його організацією конкретну міру результативності правового регулювання, яка виявляється у певному співвідношенні між очікуваними та фактичними наслідками дії права на суспільні відносини [1, с. 74].

Ефективність правового регулювання може оцінюватися за різними критеріями. Одним з її можливих показників є з'ясування того, чи забезпечують обрані в процесі правової регламентації суспільних відносин конкретні способи регулятивного впливу на поведінку людей (дозволи, заборони, зобов'язання, рекомендації, заохочення тощо) відповідні ним форми реалізації правових норм (використання, виконання, дотримання). Інший підхід до оцінки ефективності правового регулювання полягає в аналізі того, якою мірою зазначені форми реалізації норм права забезпечують

досягнення всього спектра намічених при його плануванні правових цілей: кінцевих та проміжних, основних та вторинних.

Важливим критерієм ефективності правового регулювання є врахування витрат, пов'язаних із досягненням його результату. Зокрема, за інших рівних умов більш ефективними вважаються ті засоби правового регулювання, які дозволяють вирішувати відповідні соціальні завдання в більш короткий проміжок часу із залученням меншої кількості людських та матеріальних ресурсів.

Визначення ефективності правового регулювання передбачає також зіставлення позитивних та можливих негативних наслідків дії права на суспільні відносини. Так, аж ніяк не можна визнати ефективною спробу уряду СРСР у середині 80-х років XX ст. обмежити через реалізацію певного комплексу правових заходів вживання населенням алкогольних напоїв, оскільки поряд із незначним зниженням кількості випадків пияцтва та алкоголізму це призвело до істотного скорочення доходів бюджету, значного поширення таких негативних явищ, як наркоманія та самогеноваріння [2, с. 17].

Істотне значення для забезпечення ефективності правового регулювання має його поетапний аналіз, що дає змогу з'ясувати, які саме ланки механізму правового регулювання неповною мірою виконують своє призначення та усунути в подальшому ці недоліки. Ефективність правового регулювання може оцінюватися щодо певних правових норм, на рівні правових інститутів та галузей, права в цілому.

Причому, якщо при з'ясуванні ефективності окремих юридичних приписів достатньо використання емпіричних методів пізнання, вивчення конкретних проявів соціальної поведінки, то у всіх інших випадках це вимагає проведення комплексних досліджень, вивчення загальних тенденцій впливу правового регулювання на цілі масиви (сфери) суспільних відносин, стан упорядкованості всього суспільного життя.

Ефективність правового регулювання визначається багатьма чинниками, які можуть бути поділені на декілька груп. До першої з них належать чинники, які стосуються досконалості нормативної основи правового регулювання, а саме:

- відповідність юридичних норм загальносоціальним закономірностям та природі суспільних відносин, що утворюють предмет правового регулювання (зокрема, особливостям суб'єктів та об'єктів цих відносин, їх змісту, характеру обставин, які впливають на встановлення, зміну та припинення зазначених соціальних відносин);
- додержання при формулюванні і викладенні правових приписів всього комплексу правил та прийомів юридичної (законодавчої) техніки, спрямованих на прийняття логічних за будовою та доступних за змістом нормативно-правових документів; наявність відпрацьованих процедурних механізмів реалізації норм матеріального права (передусім через синхронний розвиток поряд з матеріально-правовими процесуально-правових галузей та інститутів);
- оптимальність організації системи законодавства, чим значно полегшується орієнтація у наявному масиві нормативно-правових актів як населення, так і фахівців юридичної професії; постійне вдосконалення та своєчасне оновлення законодавства, видання у разі необхідності правових актів інтерпретаційного характеру [3, с. 14].

Другу групу чинників ефективності правового регулювання утворюють різноманітні обставини, що характеризують стан юридичної практики, у тому числі: якість професійної підготовки та наявність достатніх стимулів для продуктивної роботи фахівців, що виконують обов'язки щодо здійснення правозастосовної та контрольно-наглядової діяльності, організації виконання судових та інших правових рішень; чіткий розподіл компетенції та узгодженість дій різних правових відомств, рівень їх матеріальної оснащеності та авторитету серед населення.

Третя група охоплює чинники, які визначають соціальні передумови правового регулювання, посилюючи або послаблюючи дію права, насамперед: ступінь відповідності інтересів учасників суспільних відносин, що піддаються правовому регулюванню, спрямованості останнього; стан правової поінформованості згаданих осіб; наявність або відсутність значних розбіжностей між правовими та іншими соціальними нормами.

Але, слід визнати той факт, що вибіркове формування сприятливих для правового регулювання умов, не призведе до значного підвищення рівня його ефективності. На нашу думку,

доцільно застосовувати комплексний підхід до перебудови об'єктивних та суб'єктивних умов функціонування правового регулювання й тільки в такому випадку від даного механізму слід очікувати позитивних результатів.

Список використаних джерел:

1. Теорія держави і права : підручник / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. – 468 с.
2. Копейчиков В. В. Проблема самоврядування і її розв'язання в західних демократіях і в Україні : [лекція] / В. В. Копейчиков. – К. : Національна академія внутрішніх справ України, 2000. – 32 с.
3. Фандалюк О. В. Правозастосувальні акти-дії в механізмі здійснення функцій органами внутрішніх справ.: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01.– Х, 1999. – 21 с.

**Князєв Юрій Вікторович, курсант
2-го курсу ННІПФМГБПСНГУ
Науковий керівник:
Завальний А.М., начальник
кафедри теорії держави і права
НАВС, кандидат юридичних наук,
доцент**

РОЗБУДОВА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ, РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Розбудова України як демократичної, правової, соціальної держави матиме очікуваний результат за умови сприяння з боку держави формуванню розвиненого демократичного суспільства та його основних інститутів. Основним вектором розвитку нашої країни є європейський вибір, про що зафіксовано в основоположних документах. Становлення правової держави й утвердження громадянського суспільства – процес двоєдиний, і цьому присвячена наша робота. Правова держава, що є головним органом політичної влади в демократичному суспільстві, не може бути побудована без утвердження громадянського суспільства [1, с.444]. Взаємозв'язок правової держави і громадянського суспільства полягає саме в тому, що правова держава є формою організації громадянського суспільства.

Державно-правовою моделлю будь-якого суспільства, його основним законом є Конституція. Саме тому становлення правової державності, створення якісно нового державного механізму залежить від ступеня демократизації Конституції.

При цьому, Конституція України 1996 року не містить поняття «громадянське суспільство», оскільки Україна проголосила мету побудови правової демократичної держави, де громадянське суспільство виступає в якості обов'язкового елементу, хоча в проекті Конституції України в редакції від 01 липня 1992 року третій розділ мав назву «Громадянське суспільство і держава».

Правова держава — це така форма організації та діяльності публічно-політичної влади, яка функціонує згідно з принципом верховенства права, за якої діють усталені правові норми, встановлені у визначеному Конституцією порядку, гарантуються права й свободи людини, а владні структури не втручаються у сфери громадянського суспільства. Для правової держави характерні різні принципи правової поведінки громадян і державної влади. Якщо громадянам дозволено все, що не заборонено законом, то владним структурам, навпаки, дозволено лише те, що передбачено законом.

При розгляді питання становлення в Україні громадянського суспільства і правової держави головним завданням держави є насамперед реалізація прав і свобод особи. Але, аналізуючи цей конституційний аспект в сучасній Україні, є всі підстави стверджувати, що права і свободи особи, незважаючи на ґрунтовне їх закріплення та детальну регламентацію в Конституції України, поки що не стали дійсно вищою соціальною цінністю для держави, що, по-перше, зумовлено історією нашої